

ЛІТАРАТУРНЫ ВЫПУСК
ГАЗЕТЫ «ГРОДЗЕНСКІ УНІВЕРСІТЭТ»
ГрДзУ імя Я. КУПАЛЫ

КОЛА

ЮРУ КАРЭЙВУ — 30 ГОД

Калектыў «Кола» і літабяднанне «Наднёманскія галасы» віншуюць свайго сябра і зычаць яму поспехаў у творчасці і грамадскім жыцці.

№ 15 (170) 21 мая 1991 года

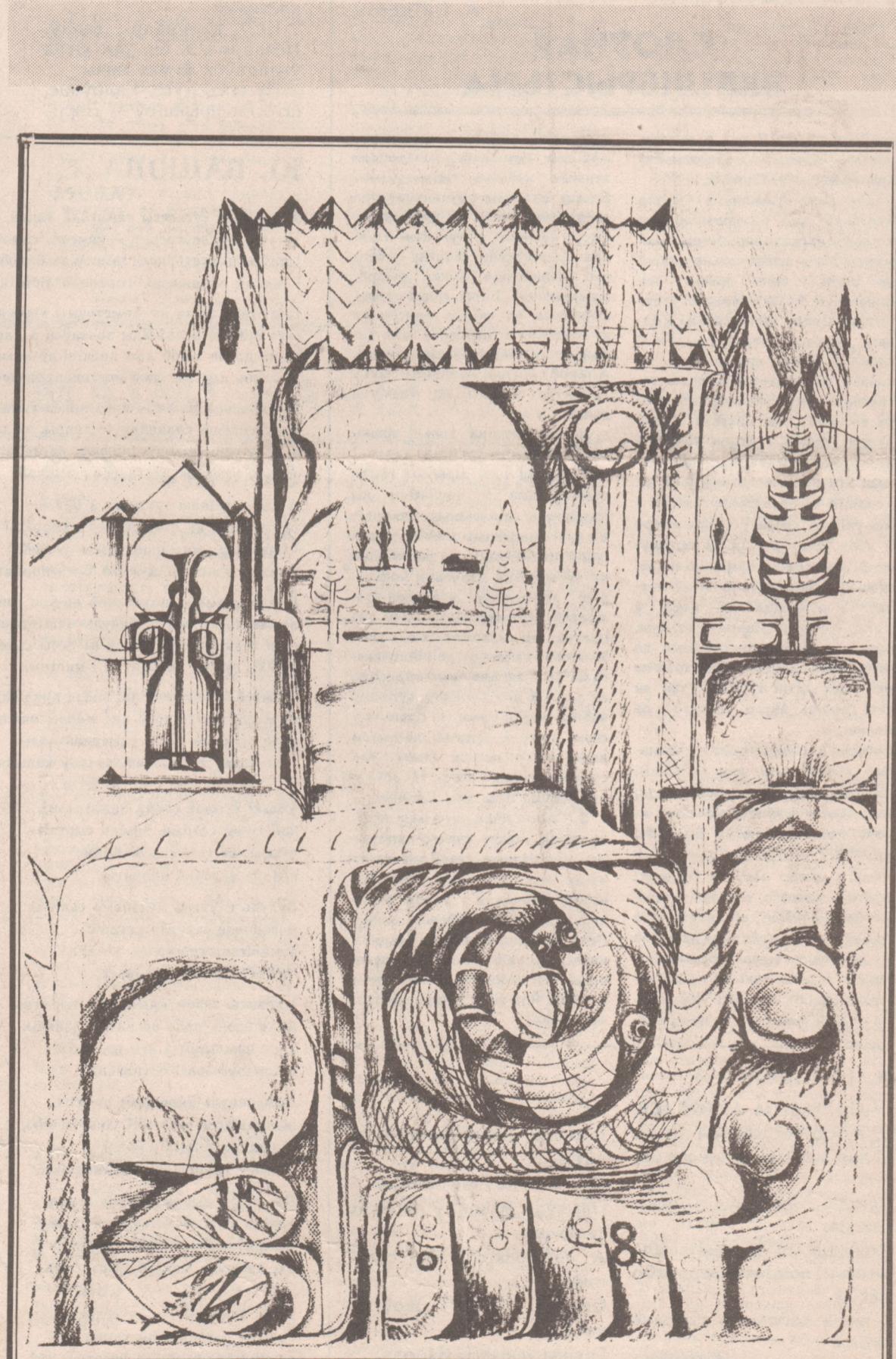
ЖЫЦЬЦЯСКОН

АТ, ШТО ТАМ!..
Ат, што там!— на ўсё
махнуўши рукою,
Жыць можна бяз болю,
жыць можна ў спакою.
Жыць можна, хай нават
паветра ні жмені,
Хай холад, хай голад, хай—
хвіга ў кішэні!
Абы была ціхаю ў съцены
дарога,
Абы за парогам—
нікога-нікога.
Прыцёгшыся з працы, ты
мусіш схавацца,
Зьнябыцца, забыцца,
сам-насам застацца.
Хто грукацца будзе—
заенчыш: «Ну хто там!»—
Ня пусьціш, хай нават кане
пад плотам...
Дзе ўцяміць няможна,
што стаццайме з кожным,
Хай ж ведае кожны, што
ты асьцярожны.
Што ў гэтай пякельні,
у гэтай вар'ятні
Ты сымбаль спакою, ты—
приклад астатні!

1990 г.

Кавалі штучных сонцаў
і зорак
Накавалі нам чорнай бяды—
і сплываюць па кроплі
з разораў
Лёся нашыя ў дол, на клады.
Між разораў тых—
жыцьця даждынкі:
Жнучь — ды д яблам
здаюць на замес.—
Як ніводнае Божай
збажынкі
Не пакінеш, што ж будзе
замест!
А замест нам — нічога
ня будзе,
Анічога душою ажыць,
Бо зямля не даруе тым
людзям,
Што ня ўмеець съвятым
даражыць.
Глянце ж, вы!— ад
народзін да крыжа
Шлях ваш — церні ды
ў цемры зынчы...—
Дык ці ж хочаце, хто
яшчэ выжыў,
Заставацца навечна
зь нічым?.

1987 г.

мус — не прадказвалі так канк-рэтна і з такой упэўненасцю. А мо Санюк яшчэ большы пра-рок — хто ведае!

Пра маю творчасць З. Санюк піша: «Свой таемны шлях адчыніяе нам Андрэй Пяткевіч». Найперш зазначу, што адчыніюць вокны ці дзверы, а шлях адкрываюць — гэта элементарнае правіла культуры мовы. А яшчэ — я ня згодзен з большасцю таго, што сказаў З. Санюк пра мяне й маю творчасць. Ніякую «філософію цемры» я нікому не нясу. Крытык вырывае з кантэксту адзін-два радкі і адвольна тлумачыць іх. Верш — адзінае цэлае, і тая рабіць нельга. Так рабілі і рабіць партыйныя ідэолёгі ў час змагання супраць альтыкамуністычных «герасяў»: вырываюць цытату з кантэксту, адвольна тлумачыць і вешаюць ярлыкі. «Філософія цемры» — адзін з прыкладаў слоўнай эквілібрыстыкі. Слоўная эквілібрыстыка — гэта жангліраваныне паянціямі, якія, будучы адварваннымі ад сваіх лексічных сістэм, падзеююць на тую ці іншую рэч

А. ПЯТКЕВІЧ

СЛОУНАЯ ЭКВІЛІБРЫСТЫКА

альбо падзею. Дык і я выкажу колькі ўласных меркаваньняў пра артыкул З. Санюка.

Агульнае ўражанне — аўтар падганяе свае разважаныні пад агульны, загадзя акрэслены знамянальнік — набліжэнне пастаў да Бога. І праз прызму набліжэння ён разглядае іх творчасць. Цяпер стала вельмі модным махаць перад чытачамі словамі «Бог», «вера». Але, як сказаў писар партынага талітарызму У. Маякоўскі: «слова ветшаюць, как плація». Слова «вера» якраз і ёсьць такое — зношанае, струхлелае, пакамечанае. Яго далучаюць ледзь не да кожнага выказвання: «вера ў камунізм», «вера ў Бога», «вера ў свае сілы» і г. д. З артыкула З. Санюка па лёгціцы вынікае, што крытэрый творчасці пастаў з 'яўляеца іх вера ў Бога. Абсурд! Пасты — атэсты, преч за караблю пазіў! Вось да чаго можна дайсьці, калі стрыгчы ўсіх пад адзін грэбень, так як гэта рабіць аўтар «Шляху да Боскага».

«Пасту хочацца новых альтэрнатыву духоўнасці, але ж вышэй ужо нічога няма» — піша Санюк. Мне так і ўяўляеца, што ён узяў лесьвіцу, злазіў на неба, упэўніўся, што вышэй ужо нічога няма, і цяпер павучae Пацопу: маўляй, я ведаю, ня лезь вышэй. З. Санюк піша: «Пацопа праз адмаўленыне неабходна прыйдзе к сцьварджэнню абсалютных ісцін». А што, калі ня прыйдзе? Нават вялікія прарокі чалавецтва — Іван Багаслоў і Настрада-

страчваюць набыты ў гэтых сістэмах сінс. Паніцце «філозофія» азначае пзўную сістemu найбольш агульных уяўленняў пра сінс, чалавека і грамадства. Слова «цемра» ў агульным азначае адсутнасць сінсія — бачных чалавечым вокаў выпра-меньванняў. І вось гэтыя слова, вырваныя са свайго лексічнага акуружэння і злучаныя між сабой, становіцца бяссыннымі. А такой слоўная эквілібрыстыкі ў артыкуле «Шляху да Боскага» хапае.

Не сумняюцца толькі фанатыкі. А я сумняюся шмат у чым. І тым больш мой лірны герой сумнявеца ў вечнасці ды ісцініцы вышэйшых законуў. Бо калі вышэйшыя законы з усёй іхнім ісцініці ў вечнасці не супыняюць дзеяння некаторых злачынных чалавека-грамадскіх законуў ды існаваць зла наогул, то навошта яны мне. Я ніколі ня прыйду да біблейскага Сатаны, які для пацьверджання веры ў яго заклікае Аўраама забіць свайго сына. Ня прыйму ў сваю душу й Хрыста, лёзунгам якога «Хто не са Мной, той супраць Мяне» (Матф, 12; 30) карыстаюцца сілы зла, Сатаны.

З. Санюк піша, што мая птушка пазіў «чакае свайго палётu». Не, мая птушка пазіў нікога не чакае, яна даўно, гадоў дзесяць назад, палацца і цяпер якраз знаходзіцца ў паэтычным зеніце. Паэт становіцца пастам і ёсьць ім нават тады, калі не жадае друка-ваць свае творы на няволніцкіх умовах. Час ужо зразумеца гэта крытыкам.

А. БРУСЕВІЧ

У САВЕЦКІМ АЎТОБУСЕ
У аўтобусе людзей цьма.
Нідзе мейсца вольнага ня-
ма.
Усюды морды п'яныя
стаяць,
Хочацца ад іх ванітаваць.
Хтосьці локцем дасць, або
нагой
І яшчэ дабавіць: «Смірна
стой».
Былі б гроши — ездзіў на
таксі,
Калі б што, сказаў: «пар-
дон», «мерсі».
А цяпер я езджу як
вар'ят,
А наўкол — адзін прале-
тар'ят.
БЛІЖЭЙ ДА ЛЕТА
Жыццё глынае кавалкі го-

да,
І хіліць сонца бліжэй да
лета.
Стайць цудоўная пагода.
Плынуць блокі ў нябесах
светлых.
А над ракою, над сінім
плёсам
Сярод травы і жоўтых
кветак
Галіны ўскінула бяроза.
Лісточак кожны чакае ле-
та.
Частуюць дрэвы паветрам
чыстым.
І каб хутчэй ляцела лета
Я крыкну далям серабры-
стым,
А слова рэха падзеліць
з ветрам.

«ГРОДЗЕНСКІ УНІВЕРСІТЭТ»

Е. МАЗЬКО

ЕН ПРЫЙШОУ

Ен прыйшоў, гэты дзень.
Ен ня мог не прыйсці. Яго
нікто не чакаў. Усе жылі
штодзённымі клопатамі.
Адныя зьбіралі гроши,
другія трацілі іх на мэблю,
вопратку і забаўкі, а трэ-
ція — выступалі на мітын-
гах. Карапей, былі штод-
зённыя клопаты.

І вось ён прыйшоў. Ен не
мог не прыйсці. Нават
калі нас ня стане, ён усё
роўна будзе прыходзіць.
Бо кожнае здарэнне мае
кропку вечнага пачатку.

Дык вось, ён прыйшоў.
Не, ня было землятрусаў і
павадкаў, ні халеры і ні
СНІДу. Проста, у блакіце
неба купалася сонца. Так
як і ўчора, так як і заўтра.

І нікто ня ведаў, што ён
прыйшоў. Куляліся зя бя-
розы на вярбу рабухі,
бабулі, ля засмечанага
пад ёздзу, перабіралі ру-
жанец і дзяліліся апошнімі
плёткамі.

Не, каліндар ведаў.
Нездарма ж ён, так хітра
ўглядаўся ў мае очы.

Ну вось і ўсё. Галоўнае,
што ён прыйшоў — Дзень

маіх народзінаў.
Вяртаюца птушки

з выраю
чорныя, нібы смоль
толькі ня ім
маё зерне

вяртаюца птушки
з поўначы
белыя, нібы надзея
толькі ня ім
маё зерне

вяртаюца птушки
з восені
чырвоныя, нібы апошні
дзень

гэта для іх
маё зерне

БЕЗНАДЗЕЙНАСЦЬ
бывае надыходзіць час

савінага галашэння
калі не чутно званоў
і съвет робіцца дробным
як растрошчанае школо
а душа мая

ператвараеца
у згустак попелу
час савінага галашэння
нікто ня вып 'е разраз
толькі па кроплі

кап... кап... кап...
час савінага галашэння
я стаміўся слухаць
твой вечны лямант.

ТУГА ПА АГНІ

П. Л.

Я попелам стану

на ўскрайку крывых
дарог
на душы — толькі дождж
кладзеца ня ўтульным
святлом
пыл адзіноты
з адцятага паветранага
языка

сплывае чужая мова
мова мокрага ветру
аднекуль, з былога
насоўваеца туга

ДЗЕНЬ
калі ранак, сядачы
сънедаць,

сонца прамен паламае
пачынаеца звыклы тлум
у якім я шукаю

сваю калючую адзіноту
калі сонца нарэшце стане
цвіком сталёвым
гэтага дня,

я, знайшоўшы сваю
адзіноту,

хаваюся ў цень
чорнага футляра маёй
душы

калі вечар даесяць гэтае
сонца,

адрыгнуўшы прахладу
і ночы шчарнелай і кру,

тады я гублю
сваю калючую адзіноту,
каб заўтра, нараныні,
пачаць ўсё спачатку.

Сынег — проста бег на месцы
адгэтуль, вонкі, як далей,
прыпинены гадзіннік вечні,
спакойнай радасці пасеў.

Сынег, каб глядзець, але ня бачыць,
сынег, каб падкрэсліць краявід.

Ляндрынаю, што ў срэбнай бляшы,
магчыма сынег пасаладзіц.

Магчыма зьбегчы ў лес і грыцца,
абніўшы тоўсты смольны сук.

Шлях у ва ўсе канцы, і першы—
куды ні ступіш — кожны крок.

Было расьсияна, спакоем
здаваліся і тлум, і віск.

Я разумеў сынег — гэта мова,
свабодны непісаны ліст.

І ні прытулку нават воку,

хіба за птушку зачапіць.

І зынікнущ сэрцам так далёка,

так, быццам сэрца растапіць.

* * *

Надзенем гумовыя боты, якія хрумсцяць,

як капуста

І пойдзем туды, дзе з-пад хмары ляціць

аж да вечара ліст,

туды, дзе ласі мухаморы ядуць, нібы

тоўстыя лусты,

дзе пальцы выкручвае холад, дзе чэзнуць

травы касмылі.

Мы пойдзем далёка-далёка, у шчырую восень,

у верты,

дзе ўсё з цэлафану й паветра, дзе яблыкі,

быццам грахі.

Няма ані кроплі былога — аднога

чырвонага ветру

дзяявочыя стужкі на круглай, круглай за калена,

зямлі.

Блакітнымі агуркамі і мёдам зялёным закусім

прастуду, прыйшоўшы дахаты, ля мокрага

крыжа акна,

ля кілага важкага хлеба, у заседжанай

мухамі кухні.

Як зімна на сьвеце і нудна! А дроваў —

і тых ні ражна.

І людзі, як быццам знаёмцы, ці, можа быць,

проста падобны,

«дзень добры», «бывайце», «заходзьце»,

да толькі нікто не зайдзе.

Штоноч асыпаюцца верты, заснучь не даюць

кабыздохі,

ні млечнага шляху, ні ўздыху, а зоркі—

глыбока ў вадзе.

Вары мне капусту і зельле, каб я на вандроўку

ня ўспомніў,

каб век на цябе ўглідаўся, калені

А. ДАБРАВОЛЬСКАЯ

Жанчыны празрыстымі пальцамі кволяя ніці прадуць.
і за туманам зыбаецца,
што палатном яны ткуць.
Съмерці пара завірушина
нас не дагоніць. Пяе
песню сваю саматужная
прастыліца, нітку вядзе.
Цягнецца ад народзінаў,
рвецца — не ўласкросіць.
З кола стагоддзяў сыходзіць
роду ільняная ніць.

ЛІХТАР

Ранкам
пагасце ліхтар.
(Колер — я мае значэння.)
Ён — інструмент,
святло —
яго прызначэнне.
Вечер
яму зайграе,
усход —
папляе.
Прахожы —
прайдзе.

Нібы ліхтарні квет,
асыпаецца
яго сълед.

* * *

Каштуочу сусьветнага яблыка,
з ёдаеш кавалачак цвердзі.
Съвет вязыне ў зубох,
цвердзь разбураецца
пад уздзейніем ферментаў
спазнаныя.

Семачкі, што выкідаеш —
суч зернейкі новага съвету.

АСАДКА

рэч
пераўтвараецца ў рэчыва
уцякае ў сцябло

абрываецца
выйсьцем
рассычана-я
ява

.. я...

ПАЦЕРКІ

* * *

Гадзіннік
разьбіва хвалю часу
на вясёлкавыя імгніні

* * *

Восень

«ГРОДЗЕНСКІ УНІВЕРСІТЭТ»

запаліла дрэвы
прад лікам Сонца

* * *

Дрэва-час абліяцела
хвіліны гады
змятаючы у кучу
Вечнасць

* * *

Жоўтаму верасу зь белымі вейкамі
абарвалі плясткі.
Сънежань.

* * *

Дзякую вам
апошнім ламаным грошам —
вершам

* * *

Пачатак сезона:
сеньня
раскрываецца першы парасон

* * *

Э. Межалайцісу
Калі на адну далонь пакласыці неба,
а на другую — зямлю,
што пераважыць?

* * *

Птаха ў далонях тримаю.
Божа,
памілуй нас.

ПАХОДНЯ

... І съніца сон: гарыць паходня
і праз туман вядзе народ.

Ужо каторы месяц, год
Мне съніца сон: гарыць паходня.

Чые там крыкі: «Быдла, зброд,
Зладзе, п'яніцы і зводні?»

Не, то не сон: гарыць пагодня
і праз туман вядзе Народ!

ДАРОГА

У жылаватай руцэ старога —
далонька дзіцяці.

I. СІДАРУК

I нельга зразумець,
хто каму
павадыр.
Калі я стану
маленькім,
я буду марыць
аб цудах.
Толькі калі
я стану
маленькім?

ЖАНЧЫНА

У хаце — новая фіранк.
Пralaza — прамень
сарамліва кранае
стужку
незагарэлай скурь...

КАЛЕКТЫЎНАЕ

Я чытаю газету.
Ты чытаеш газету.
Ен чытае газету.
Мы сядзім побач.
Мы на ходзім у кааператыўныя
прыбіральні.

Велізарныя чорныя пацукі на-
сцярожлівымі лупатымі вочкамі
паглядаюць на мяне. Яны веда-
юць, што Правадыр заявіў перад
усімі: забойства пацуга — гэта
страшнае злачынства супраць
чалавечтва, і таму зусім не
пaloхаюцца мяне. Перашэптва-
ющца між сабою, шмыгаюць
доўгімі насамі, паказываюць вос-
тыры зубы, злавесна пасміха-
юцца. Я бачу, як дрыжаць ад
усмешак іх маленькія, як і ў
Правадыра, вусікі. Нарэшце
адзін падбягае да мяне і пас-
чешліва кусае за нагу. Я трываю,
Пацук нахабнічае — зноў мяркуе
куснүць мяне. Але на гэты раз
я набагу ў яго яго на ненавіснай
мызе. Чорнае тулава пацуга
пакацілася па каменнай падлозе,
потым раз-другі ў прадміярот-
ных сутарах здрыгнулася і
заціхала. І тут жа пацукі заскавы-
талі чалавечым голасам: «Гвалт!
Гвалт! Забіў! Забіў!», — і ўсёй
гайней пабеглі да мяне. У вачох
замільгала ад чорных спінаў і
хвастоў. Я ўскочыў з падлогі.
Убачыў, як нежывы пацук рас-
плошчыў адно вока і паглядзеў на
мяне. Загнаны ў самы
кут каморы, я адбіўся ад
пацукой. Адзін за адным адля-
талі ад удараў чорныя звяркі.
Мая віна перед чалавечтвам
павялічвалася. Так і не адole-
ўшы мяне, пацукі акуружылі кут і
цярпілі сталі чакаць, калі я,
зняслены сном, апушчуся на
падлогу...

Мы любілі яго, мы верылі яму,
мы ішлі за ім, мы ганарыліся
ягоным сяброўствам. Ен неё наш
Сцяг. Варожы кулі спявалі нам
гімн мужансці, і многія нашы
сабры падалі з працятымі сар-
цамі. Ніколі на ягоным твары мы
не бачылі жаху. «Уперад, сабры
мае, перамога будзе за намі», —
увесі час заклікаў ён. І мы ішлі
за ім у бой, і мы перамагалі. Калі
пілі горке віно перамогі, ён
плакаў ад шчасця. «Сабры
мілія, што я бяз вас рабіў?
Гэта вы падтрымлівалі мяне, і
біццё вашых сэрцаў чуў я праз
спеў варожых куль. Гэта вы
здабылі перамогу». На радасіх
мы цалаваліся і плакалі. Мы ўсе
любілі яго. «Вядзі нас далей.
З табою жадаем будаваць Дарогу
Шчасця. Будзь нашым Правадыром», —
праплімі.

— Што вы? Хіба змагу! —
аднекваўся ён.

— Зможаш. Хто іншы, калі не
ты? — кричалі мы.

Так ён стаў Правадыром. Мы
будавалі Дарогу, дзень і ноц,
летам і ўзімку, мы не шкадавалі
сябе. І ён працаў з намі. Вечарам мы збраліся ў ягоным
цесным пакойчыку, згадвалі за-
гінушы саброў, спявалі песні
свойскія, марылі аб будуцьні.
«Сабры, што я бяз Вас
рабіў? Вы мне і апора, і над-
ся», — часта казаў ён. У гэтыя
квіліны ягоны шадравіты твар,
адхулены любоўю да нас, быў
як ніколі прыгожым і прывабным.

Мінула колькі гадоў. Будава-
лася яшчэ Дарога Шчасця, але
Правадыр ужо не працаў з
намі з капачом і кайлом у руках,
ципер ён узяў у руکі піро. Са
свайго цеснага пакойчыку
пераўтвараўся ў шыкоўны апарта-
менты палацінскія падвалы...

ПЕРАД МАІМІ ВАЧЫМА...

ўноч думаю, як лепей будаваць
Дарогу Шчасця. Думаеш, гэта прости?
А сябар, гэта не прости.

А гэты апартаменты, — ён авбёў
вакол рукой, — мундзір... Не
бяры ў галаву. Гэта для вельначасі
нашай мэты, каб паважалі нас.

— Але хіба нас не паважаюць
за нашу працу?

— Ведама, паважаюць і за-
хапляюць, але для большага
ўзвышэння нашага подзвігу пат-
рэбны і гэты апартаменты, і гэты
мундзір. Вось такая дыялектыка.

Я цяпер шмат думаю пра яе. Ты
лічыш, мне хочацца вырваци
адсюль да вас, але не могу. Ты не
вер тым, што выдумлівае, што
я заганярыўся.

— А я і не веру, — адказваў я,
наракаўся сабы за тое, што і сам
думаў так — заганярыўся.

— Не вер. І не ссылаю я бы-
лых сяброў за牠ы моры. Хлусня.
Я клапачуся аб іх здароўі. Яны
ж лютаверы, гатовыя на ахвярні
будучага жыццё пакласці. Вось
я і карыстаюся данай міне ўладай
— шлю іх адпачываць у леп-
шыя лагеры адпачынку. Гэта мае
вортагі распускаюць плёткі і намо-
вы, вортагі, — голас у яго ўзмацні-
ўся, загучалі сталёвыя ноткі, —
не ўсіх мы перамаглі. Многія
стайлісці і чакаюць зручнага мо-
манту ўдарыць нам у спіну, —
твар у яго пасуравеў, вочы
насцяржліва прыжмурыліся,
нібыта ў куту апартаментаў ён
увачыў ворагаў, якія там схава-
валіся.

— А я і не веру, — адказваў я,
наракаўся сабы за тое, што і сам
думаў так — заганярыўся.

— Не вер. І не ссылаю я бы-
лых сяброў за牠ы моры. Хлусня.
Я клапачуся аб іх здароўі. Яны
ж лютаверы, гатовыя на ахвярні
будучага жыццё пакласці. Вось
я і карыстаюся данай міне ўладай
— шлю іх адпачываць у леп-
шыя лагеры адпачынку. Гэта мае
вортагі распускаюць плёткі і намо-
вы, вортагі, — голас у яго ўзмацні-
ўся, загучалісталёвыя ноткі, —
не ўсіх мы перамаглі. Многія
стайлісці і чакаюць зручнага мо-
манту ўдарыць нам у спіну, —
твар у яго пасуравеў, вочы
насцяржліва прыжмурыліся,
нібыта ў куту апартаментаў ён
увачыў ворагаў, якія там схава-
валіся.

— Чым? — каб прыхаваць
хваляванне, Правадыр паспра-
баваў раскуркы трубку, але
запалка ў руцэ дрыжэла, і яе ніяк
не ўдавалася запаліць.

— Я бачу душы людзей. Варта
мне зірніцу началавека, і я веда-
ю, якай ў яго душа — светлая
або чорная.

Правадыр, відаць, скурчыўся
пад вострым позіркам чалавека,
занерваваўся, падняўся з канапы
і стаў праходжацца па пакой.

У цішыні рыпелі ягоныя вайско-
віты боты. Трубка ў руках так і не
задымілася.

— Я вас слухаю.

— Я магу скласці спіс усіх

ўнасць жыцця, — скazaў Правадыр і паклаў сваю руку на сынава
плячу.

Воля... А я думаў у тое
імгненне, што дабраты — галоўная
каштоўніца жыцця. Правадыр захаваў яе і ў гэтых
апартаментах, а таму застаўся
самім сабою, тым ранешым,
нашым сябрам якога мы любілі,
якому верылі, якім ганарыліся.

У апошнія гады сталі хадзіць
пагалоскі, што Правадыр захаваў
казалі: ён бяўся сустракаў
з людзмі, страшыўся зірніцу з
праудзімі падзядаваленых
Дэспатам. Пасля таго я пера-
маглі мы, ён першы вітаў нас і
выклікаўся складаць звесткі, які
хто працаў на будаўніцтве
Дарогі. Ен зрабіў выгляд, што не
пазнаў мяне, я таксама.

Правадыр запрасіў нас да
сябе. Шмат што мяне ўразіла ў
ім. Пастарэлі маршыністы
твар, падаўроні позір паблек-
лых вачэй. Замест маршальскага
мундзіра ён апрануў жалезны
панцыр, на якім золатым біліш-
цам «Галоўны сярод ўсіх», «Герой
з герояў», «Вялікі з найвялікіх»,
«Мудры з наймудрэйшых». Сам панцыр
і надпісі на ім бяўся здзіўляючы.

Правадыр запрасіў нас да
сябе. Шмат што мяне ўразіла ў
ім. Пастарэлі маршыністы
твар, падаўроні позір паблек-
лых вачэй. Замест маршальскага
мундзіра ён апрануў жалезны
панцыр, на якім золатым біліш-
цам «Галоўны сярод ўсіх», «Герой
з герояў», «Вялікі з найвялікіх»,
«Мудры з наймудрэйшых». Сам панцыр
і надпісі на ім бяўся здзіўляючы.

Правадыр, відаць, скурчыўся
под вострым позіркам чалавека,
занерваваўся, падняўся з канапы
і стаў праходжацца па пакой.

У цішыні рыпелі ягоныя вайско-
віты боты. Трубка ў руках так і не
задымілася.

— Я вас слухаю.

— Я магу скласці спіс усіх

Ю. ГУМЯНЮК РУЖАВОКІ ДРАКОН

Ружавокі дракон мяне вабіць.
Мае ён аксамітную скуру.
Я яго прытулю, як кабету.
Гэта будзе сапраўднае шасце.
Ружавокі дракон стане добрым
І схавае драпежныя зубы.
Ён адчуе нястомнае сэрца,
войдзе ў транс, як індыйскія ёгі.
Ружавокі дракон адыходзіць,
дзе нічога няма. Толькі мары
у галаве, нібы піва у куфэрку,
робяць шэра-зялёную пену.
Ружавокі дракон, мой маленькі,
спі салодка да лепшай гадзіны,
спі, пакуль твой адбітак ссівельы
люстроное захоўвае цела.

ЭКЗАТЫЧНАЯ ЛЮБОУ
Твой аранжавы гумар заўсёды ўспрымаю.
Надта хочацца быць ваяром цемешалым,
вандраваць басанож дзень і нач па Кітаю,
сустракаць вадаспады сярод кіназалы.
Твой зялёны настрой мне заўважыць
прыемна,
не знайсці гэты позірк у гіблай краіне.
Мы вітаемся ўвечары. Толькі ўзаемнасць
нечакана губляеца, стогне і гіне.
Небасхіл ружавее ў напоўненай шклянцы...
Паглядзі на сябе, маладая кабета,—

В. БАРОДЗІЧ

Я бачыла людскія душы,
абгароджаныя калючымі дротамі,
у якіх цяжка было зазірнуць.
І такія ведаю душы,
якія штодня мяняюць сваё аблічча.
У некаторых замест душы—
пустыня. І яшчэ—
крывыя душы сустракала,
у іх так многа было тлуму,
а у некаторых глядзела,
як у трухлявае дупло.
Так многа душ
адкрытых насцеж,
душ — сховішчай для Муз.
Я бачыла душу, падобную на джала,
на свечку незгасальную,
яна
іскрынку можа даць,
каб распаліць
папялішча другой душы.

* * *

Пад шыльдай атэля
дзяўчо-чараўніца
стаіць у чаканні любоўных прэлюдый.
Ды, бач, да яе не спляшаецца «рыцар»,
пралапі кудысьці аблюдныя людзі.
І, бачна, цярпення ёй шмат сέння трэба,
а месячык пільны і зоркі, як судзі,
вывносяць такі прыгавор непадсуднай,
што хмурыцца нават вячэрніе неба.
...Мо мне скажуць гэтая самыя суддзі
куды пазнікалі сумленныя людзі!

дзесці там, на далёкіх каралавых выспах.
Я тады выпадковыя літары скрэслю
І цябе, экзатычную, увечары высно.
ЛЕАПАРДВАЯ СКУРА
Пад дзяўчымі нагамі леапардавая скура.
Ды сама дзяўчына, быццам востразубая
пантэра.
Я валодаю не толькі паэтычнымі радкамі—
у якіх падман звычайні — костка цукру
ў кубку кавы.
Апельсінавая стужка на грудзях у той
дзяўчыны
прымушае спакусіцца пакаранага паэта.
Вось камедыя дэль-артэ па-за межамі
Парыжа!
Вось табе хвіліна шчасця ў незачыненай
кватэры!
Абуджэнне затрымала экзатычную забаву.
Лепей зараз, чым ніколі ад маны абараніцца.
Дзе пачатак ачмурэння? Толькі мне ды ёй
вядома,
бо абодвух прытуліла леапардавая скура.

АПОНШНЯЕ КАХАННЕ

І кацянія глядзела нам у очы,
не ведаючи: што і як.
Хто тэарэму Піфагора на канъяк?
Хто сэксуальны фільм глядзець не хоча?
Экран, як ложак. Ложак — бы труна,
у якой кахающца філосафы звычайні.
О кацянія, грызі мяне з адчаем
і сэрца пі да вобразнага дна.
Я, як яна. Яна, як я! Мы разам,
мы ў трансцендэнтным круцімся штоноч.
А хоць ты плач, а хоць ты крох —
адна на гэтым свеце парапраза.
Нас электрычнасць рухае ўесь час,
і мы хістаемся ў адрезанай кішэні.
Вось папярэдзіў некалі Ясенін,
што не пакліча пад бярозку нас.
Ды не бяда, калі згубілі ўчора скварку.
Галоўнае — дзікунскі перфарманс!
Спываючы ясенінскі раманс,
свае галовы пакладзем пад цыркулярку.
І што нам скажа доктар Гілятэн,
калі прачнечца пасля смерці ў прыбіральні.
Яго абудзяць цягнікі, што на вакзале,
спяяныя пойдзе каля брудных сцен.
Мы зразумелі: шасце пад наркозам.
Ды ўсё жыццё — нібыта нейкі здзек,
а чалавек — зусім не чалавек,
бо атрымаў павышаную дозу.
Таму падзякую я Дзеду, што марозіць
і дорыць хвігу нам пад Новы год,
а сам рагоча, быццам ідёт,
і пра каханне шэпча пад бярозай.

РАЗВІТАЛЬНАЕ

Вось і ўсё...
Спустошаны вакзал... Стынущі думкі.
Застывае мова.
Ты мне зноў нічога не сказаў,
толькі я сказаць была гатова.
І ляціць, нібыта пад адхон,
гэта недарэчная дарога,
а за мной імчыцца наўзгадон
за каханне нашае трывога.
У жыцці бязлітасным адной
мне нікі не збавіцца ад болю,
вір кахання
засасаў на дно,
і адтуль не выбрацца мне болей.

думы наболелые.
Было солнце высоко
да все ниже клоніцца,
Шел, казалось, большаком,
вышло — что околицей.
Вот знакомое село,
вот овраг, вот рощица,
Толькі больше ничего,
узнавать не хочется.
Слева высяцца столбы
да бурьян некоштенный,
Справа вихри носят пыль
за карьер заброшенній.
Сплошь поля да пустыри,
лес — едва видзеца.
Однокое грустит
у дорогі деревце.
Ветерок растрэпанный
за березку прячется,
Про родную сторону
всем прохожим плачется.
Впору песню затянууть,
пожалеть о прожитом,
Поцелуями прильнут
к пыльнім подорожнікам.
Одуванчик желтенький,
что глядзішь неласково?
Далеко лъ твоімі денькам
до закату красного?

Ой, заря ты, зорышка!
Гаснет дэн за ёлкамі.
Покатилося горюшко
в тишину проселкамі.
3 ОКТЯБРЯ
Раскраснелася над пожней
За околіцай рябіна,
За окошко дэн погожій
Зашептілася паутінай.
Вдалеке, как пилигрымы,
Облака плынут нескоро,
Тихо смотрят на равніны
Неба синіе озера.
Под окном грустіт шиповник

О коротком нашем лете,
Через белый подоконник
Занавеской машет ветер.
Со стены Сергей Есенин
Заглядился на дорогу,
На столе букет осенний,
В хате прибано и строго.

1990

Тихо в поле за стогами,
Смолк моторов гул,
Вечер жаркими устами
К озеру прильнул.
Над водою дымка вьется,
Всюду благодать.
За село хмелевые хлопцы
Вышли погулять.
Где-то гаркнули всем гуртом
Песню вразнобой —
Отозвался бор могутно
Звонкою сосновой.
Наломавших спину за день
Жизнь и песнь ракста —
Над озёрной взвилось гладью
Зарево костра.
И, легко чтоб сердцу пелось
На закате дня,
Сжатым полем загорелось
Звездная стерня.

У. ХОХ КОФЕ

Чашка кофе взбодріт
от тоскі,
Поплывет задушевно
вечер
Струйкой воска
настольной свечі
На исписанные листки
Не хочу вспоминать
о тоске,
Отогнал свою жалость
к нищим,
Я устал от того,
что слышу,
Я подумать хочу о тебе!

Черный кофе... Нежность
соков...
Си Си Кэтч... Любимой
ночи...
Время схоже с тобою
во многом...
Ты всегда под покровом
богов...
Вечер. Ветер, январский,
дурной
Подзываю к себе
горсона—
«Чашку кофе», — а он
полусонно
«За полночь!..
Закрываем! Домой...»

НА ХВАЛЯХ ПАЭЗІІ

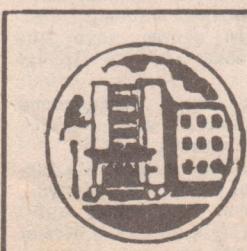
«Наднёманская галасы» знаёмыць чытачоў з творчасцю сваіх сяброў з літаб'яднання «Крокі» Мінскага педагогічнага інстытута імя М. Горкага (кіраўнік — выкладчык кафедры беларускага мовазнаўства Мікола Шабовіч).

**ІГАР ПРАКАПОВІЧ
ТУГА ПА АЙЧЫНЕ**
Апошнім часам
Самымі глухімі начамі,
Калі дажджы лупцуюць зямлю
за няведам якую кару,
Я прачынаюся
І доўга гляджу на цені
на сцяне.
Хвіліны лічыць гадзіннік.
Перада мною плыўвучы
стагоддзі,
Палаюць вогнішчы,
Граюць трубы,
Развяваюцца харугвы
з выявай «Пагоні».
Нейкае шчырае пачуццё
сціскае сэрца,
І я разумею, што імя яму —
Настьльгі...
Кажуць,
Што ў мяне ёсць Радзіма...
А я не чую яе голасу,
Я не бачу яе постасці,
Я не адчуваю яе душы.
Нават у коле сяброў...
Нават ля чыстай крыніцы...
І толькі ноччу,
Глухой дажджлівай ноччу,
Калі я прачынаюся
І доўга гляджу на цені
на сцяне,
Перада мной праплыўваюць
стагоддзі,
Палаюць вогнішчы,
Граюць трубы,
Развяваюцца харугвы

«Пагоні»..
І я разумею, што гэта —
Настьльгі...
АЛА ФІЯЛКОЎСКА
Мне не забыць той міг
шчаславы
Што не пайторыца і ў сне:
Перад абранасцю маўклівай
Вы
ружы падарылі мне.
Ці здаўся мільмі твар
дзяўчы
Вам нагадаўшы аб другой,
Ці, можа, апалілі вочы
Яснапраменна тугой?
Наўкол збянтэжана маўчалі
Пасад усіх прадстаўнікі,
Бо штоўцы болей азначалі
Мне ружы
з Вашае руکі.
З тae пары, як сон кароткі,
Адзін узды, —
дзесяткі год...
Зноў прывялі мяне дарогі
Да Вас —
мой Праведнік, мой Бог.
Гады, на жаль, не подых
весні
На нас — іх сумная пячаць.
Вы не заўважылі, канешне,
Туѓі гарачай у вачах.
Прад Вамі — праста
незнаёмка
Перада мной жа — той
сусвет
Дзе сарамяжліва, няёмка
Гарыць цнатлівы яркі свет.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
САВЕТ УНІВЕРСІТЭТА,
ПРАФКАМ СУПРАЦОУНІКАУ,
ПАРТКАМ, ПРАФКАМ
СТУДЭНТАУ,
КАМІТЭТ КАМСАМОЛА.

С. М. ЛАҮНІК

Наш адрес:
230023, г. Гродна,
вул. Ажэшкі, 22, пакой 404,
тэл. 44-72-97

Газета выходзіць
штотыднёва
Аб ём газеты —
адзін друкаваны
аркуш

Газета надрукавана афсетным
способам у Гродзенскай
абласной узбуйненай друкарні
г. Гродна, вул. Паліграфістая, 4
Падлісаны ў друк у 16.00.
12000
Зак. 3331